VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Senioralnej**
(nr 44)
z dnia 28 września 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Senioralnej (nr 44)

28 września 2017 r.

Komisja Polityki Senioralnej, obradująca pod przewodnictwem poseł **Małgorzaty Zwiercan (WiS)**, przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła:

– informację ministra sportu i turystyki na temat aktywności fizycznej seniorów;

– informację ministra kultury i dziedzictwa narodowego na temat aktywizacji kulturalnej seniorów.

W posiedzeniu udział wzięli: **Jan Widera** podsekretarz stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki wraz ze współpracownikami, **Mateusz Adamkowski** zastępca dyrektora Departamentu Mecenatu Państwa Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wraz ze współpracownikami, **Elżbieta Ostrowska** przewodnicząca Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, **Zofia Prasał** opiekunka rodzinna, **Jerzy Płókarz** prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej, **prof. dr hab. med. Katarzyna Wieczorowska-Tobis** – stały doradca Komisji oraz **Andżelika Wereda** – asystentka przewodniczącej Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Elżbieta Przybylska** i **Ewa Soroka** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dzień dobry państwu. Witam wszystkich bardzo serdecznie. Otwieram 44. posiedzenie Komisji Polityki Senioralnej. Stwierdzam przyjęcie protokołu poprzedniego posiedzenia Komisji. Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum. Witam panie i panów posłów, pana ministra, przedstawicieli ministerstwa, a także wszystkich pozostałych gości. Porządek dzisiejszego posiedzenia przewiduje w pierwszym punkcie – rozpatrzenie informacji ministra sportu i turystyki na temat aktywności fizycznej seniorów, w drugim – rozpatrzenie informacji ministra kultury i dziedzictwa narodowego na temat aktywizacji kulturalnej seniorów. Czy ktoś jest przeciw przyjęciu porządku dziennego? Nie słyszę, stwierdzam zatem jego przyjęcie. Proszę o zabranie głosu pana Jana Widerę, podsekretarza stanu w MSiT.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki Jan Widera:

Dzień dobry państwu. Szanowni państwo, działania z zakresu upowszechniana sportu wśród różnych grup społecznych i środowiskowych, w tym m.in. osób starszych, są priorytetowymi zadaniami MSiT. Aktywność ministerstwa w tym obszarze opiera się na diagnozie zjawisk związanych ze zmianami społecznymi, których jedną z widocznych cech jest starzenie się populacji oraz zmiana struktury ludności. Coraz dłuższe życie ludzkie niesie ze sobą problemy zdrowotne, którym należy zapobiegać oraz łagodzić ich wpływ na nasze codzienne funkcjonowanie. Ważny jest więc aktywny styl życia, który istotnie wpływa na zdrowie osób starszych. Niedobór ruchu może prowadzić do przyspieszenia procesów starzenia czy niepełnosprawności. Regularne ćwiczenia fizyczne nie tylko są potencjalnym czynnikiem zapobiegającym starzeniu się, ale także pozytywnie wpływają na sprawność umysłową osób w podeszłym wieku.

Ministerstwo Sportu i Turystyki przystąpiło do inicjatyw instytucji europejskich w roku 2012, który ogłoszono „Europejskim rokiem aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej", i nieprzerwanie realizuje działania zmierzające do zwiększenia aktywności fizycznej osób starszych. Zapewnienie warunków i oferty dla powszechnego podejmowania aktywności fizycznej na każdym etapie życia to jeden z głównych celów określonych w rządowym dokumencie „Program rozwoju sportu

do roku 2020". Jednym ze zdefiniowanych w tym dokumencie priorytetów jest „Wspieranie działań na rzecz integracji społecznej osób starszych poprzez aktywność fizyczną".

Na przestrzeni lat minister sportu i turystyki ściśle współpracował w tej dziedzinie z ministrem płacy i polityki społecznej m.in. z wykorzystaniem potencjału infrastruktury sportowej kompleksów sportowych „Orlik", gdzie w 2016 r. seniorzy stanowili 6% uczestników zajęć sportowych organizowanych na tych obiektach.

Mając na uwadze konieczność aktywizowania różnych grup społecznych oraz szerokiej promocji aktywności ruchowej, MSiT uruchomiło jako oddzielne zadanie – „Wspieranie programów aktywności fizycznej osób starszych". Stanowi ono systemowe rozwiązanie w zakresie przeciwdziałania negatywnym efektom procesów starzenia się oraz podtrzymywania aktywności społecznej poprzez upowszechnianie aktywności fizycznej i promowanie sportu wśród osób starszych. Zadanie zakłada organizację przedsięwzięć aktywizujących seniorów poprzez aktywności rekreacyjne oraz prewencyjne, mające zapobiegać przedwczesnemu i patologicznemu starzeniu się, w powiązaniu z prozdrowotnym stylem życia – właściwym odżywianiem i aktywnością społeczną.

Główne cele tych działań zakładają utrzymanie sprawności, samodzielności oraz niezależności. Jednym z zamierzeń jest dotarcie do jak największej liczby adresatów, w tym do ponad 65 tys. seniorów skupionych wokół środowisk ponad 400 uniwersytetów trzeciego wieku, rozwijających swą działalność w całej Polsce, z przekazem wiedzy dotyczącej zdrowego starzenia się oraz możliwości zwiększenia poziomu aktywności fizycznej.

Koszty realizacji projektu ze strony MSiT są pokrywane ze środków pochodzących z budżetu państwa. Na dofinansowanie realizacji zadań pn. „Wspieranie programów aktywności fizycznej osób starszych" w latach 2014–2016 corocznie przeznaczano kwotę w wysokości miliona złotych rocznie. Łączna liczba uczestników poszczególnych zadań w 2016 r. to 6922 osoby starsze.

W roku 2017 zrezygnowano z samodzielnej realizacji zadań pn. „Wspieranie programów aktywności fizycznej osób starszych", włączając działania skierowane do seniorów do zadania pn. „Upowszechnianie sportu w rodzinie oraz w różnych grupach społecznych". Znacznie zwiększyło to możliwość uzyskania środków w tym zakresie, na zadania te bowiem zaplanowano kwotę 10 854 500 zł.

Oprócz ww. projektów zadania adresowane do osób starszych określone jako priorytety MSiT dofinansowywane były także w ramach różnorodnych działań możliwych do realizacji z udziałem środków budżetu państwa, z zakresu zadań dotyczących „Upowszechniania sportu różnych grup społecznych i środowiskowych". Na te działania przeznaczono w roku 2016 środki w łącznej kwocie 19 263 000 zł.

Wśród dofinansowanych zadań w tym zakresie MSiT wsparło m.in. działania: „Kampania informacyjno-edukacyjna dla słuchaczy uniwersytetów trzeciego wieku", „Igrzyska sportowe dla seniorów – All Masters Games – Seniorada", trzy książki pt. „Seniorze, trzymaj formę!" – wywiady ze znanymi sportowcami z grupy 50+ oraz ekspertami, XXIV mistrzostwa Polski weteranów w pięciobojach klasycznym i rzutowym, V mistrzostwa Polski lekarzy w lekkoatletyce, „II Seniorada Toruń 2016" – ogólnopolski międzypokoleniowy miting sportowy, program aktywizacji i terapii ruchowej dla osób trzeciego wieku „Aktywny senior – karate +50", „Bądź w olimpijskiej formie" – ogólnopolski program aktywności fizycznej seniorów pod patronatem mistrza olimpijskiego Władysława Kozakiewicza.

Ministerstwo Sportu i Turystyki opracowało również „Program upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych", w którym jako jeden z priorytetów określono włączanie społeczne starszych osób niepełnosprawnych (50+). W ramach programu są dofinansowywane: organizacja zajęć sekcji sportowych osób niepełnosprawnych, organizacja imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych, organizacja obozów sportowych dla osób niepełnosprawnych, zakup sprzętu sportowego.

W 2016 r. ministerstwo ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej przeznaczyło 291 tys. zł na wspieranie przedsięwzięć w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych w starszym wieku (50+).W efekcie w 2016 r. w cyklicznych zajęciach 13 sekcji sportowych dla osób niepełnosprawnych w starszym wieku wzięło udział 437 uczestników, zorganizowano trzy imprezy sportowe dla starszych osób niepełno-

sprawnych, w których udział wzięło 340 uczestników, zorganizowano obóz sportowy dla ok. 50 osób niepełnosprawnych w starszym wieku. Łącznie w projektach adresowanych do starszych osób niepełnosprawnych dofinansowanych z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej wzięło udział ok. 827 uczestników.

Szanowni państwo, w przyszłym roku zamierzamy poprawić strukturę sportową, z której również będą mogły skorzystać osoby niepełnosprawne. Będzie to nowy program międzypokoleniowy pn. „Otwarte strefy aktywności sportowej", tzw. OS-y. Ma ich powstać w Polsce ponad trzy tysiące. Mamy nadzieję, że w tych ośrodkach osoby starsze razem ze swoimi wnukami będą mogły prowadzić aktywność fizyczną. Przewidujemy dwa warianty tzw. OS – pierwszy wariant to siłownia plenerowa plus strefa relaksu, drugi wariant – siłownia plenerowa, strefa relaksu plus plac zabaw zręcznościowych dla małych dzieci. Myślę, że będzie to dobra forma, dobra oferta dla osób starszych. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję, panie ministrze. Otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa chce zabrać głos? Proszę.

Poseł Michał Szczerba (PO):

Pani przewodnicząca, panie ministrze, szanowni państwo. Celowo wywołujemy temat aktywności fizycznej seniorów, mamy bowiem pełną świadomość, o tym już mówiła prof. Halina Szwarc, gdy zakładała w 1975 r. pierwszy UTW, że ważna jest nie tylko aktywność intelektualna, ale również aktywność fizyczna, zresztą prof. Szwarc była profesorem Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Tym obszarem, w który powinni być oczywiście włączani polscy seniorzy, jest sport powszechny, czyli sport, w którym również mogą się odnaleźć osoby starsze. Pojawia się jednak pytanie, które musimy postawić, dotyczące liczby beneficjentów tych działań prowadzonych przez poszczególne resorty, w tym przypadku przez ministra sportu i turystyki.

Wszyscy mamy świadomość, że w Polsce jest blisko dziewięć milionów osób powyżej 60. roku życia, tymczasem programy, które pan minister przedstawił, dotyczą bardzo niewielkiej grupy osób starszych, przykładem jest informacja dotycząca osób niepełnosprawnych i uruchomionych środków pochodzących z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej – tych uczestników było 827. Wydaje mi się, panie ministrze, że musimy jednak zaplanować działania bardziej powszechne, które rzeczywiście spowodują zmianę trybu życia, uświadomienie zalet aktywności sportowej i rekreacyjnej. Wydaje się, że ta formuła, która w poprzednich latach i obecnie jest stosowana, już nie wystarcza. Program siłowni plenerowych jest dosyć popularny. Warszawa jako miasto stołeczne uczestniczy w nim od początku i finansuje to przedsięwzięcie. Czy mógłby pan minister powiedzieć nam coś więcej o tych otwartych strefach aktywności, w szczególności w zakresie finansowania tego projektu? Czy on będzie podobnie finansowany jak program „Orlik", czy też z połączenia środków budżetu państwa i środków samorządu terytorialnego? Jakie cele chcą państwo w tym zakresie osiągnąć? Czy planowane są jakieś realne działania związane ze sportem powszechnym i włączaniem większej liczby osób starszych w aktywność sportową? Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Nowoczesnej Wojciech Trybocki:

Wojciech Trybocki, Nowoczesna. Pytanie do pana ministra – jakie środki zostaną przeznaczone w przyszłym roku na siłownie plenerowe dla seniorów? Czy ten program będzie realizowany na terenie całego kraju? Czy ministerstwo wie, że siłownie plenerowe są już realizowane ze środków np. miasta Warszawy i one powstają w tzw. budżecie partycypacyjnym? Czy projekt MSiT nie będzie dublowaniem? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze? Panie ministrze, jeszcze ja zadam pytanie. Czy organizacje pozarządowe, które występują o dofinansowanie zgłaszanych projektów, często otrzymują odpowiedź odmowną ze względu na zbyt mały budżet? Czy może wszystkie

organizacje otrzymują dotację do swoich projektów? Bardzo proszę, panie ministrze, o udzielenie odpowiedzi.

Podsekretarz stanu w MSiT Jan Widera:

Jeśli chodzi o otwarte strefy aktywności, to mogę powiedzieć, że program będzie skierowany do szerszej grupy społecznej, niż było to w przypadku orlików – które oczywiście wykorzystujemy w różnych innych programach, są one miejscem, gdzie się rozwija sport i aktywność. Strefy aktywności będą budowane w miejscowościach, w których brak takich obiektów. Wiemy, że w poszczególnych miastach powstają one z Funduszu Obywatelskiego, tak jak to było w Warszawie, ale nie jest ich na pewno dużo, a my chcemy, żeby to było powszechne, żeby w każdej miejscowości, w każdej wiosce czy gminie taka strefa mogła funkcjonować. Oczywiście planujemy dofinansowywać budowę tych stref (sami nie jesteśmy w stanie ich sfinansować), a aplikować będą mogły spółdzielnie mieszkaniowe, fundacje, stowarzyszenia, jednostki samorządu terytorialnego, więc bardzo szeroki wachlarz beneficjentów, którzy mogą skorzystać z tego programu.

Jeśli chodzi o cel programu. Wiadomo, że tworzenie przestrzeni dla aktywności sportowej sprzyja międzypokoleniowej integracji społecznej. Upowszechnienie uprawiania sportu jako formy spędzania wolnego czasu wymaga również budowy ogólnodostępnych, wielofunkcyjnych plenerowych stref aktywności, tworzonych z myślą o różnych grupach wiekowych. Łączny budżet na przyszły rok na ten program – to kwota kilkudziesięciu milionów złotych, liczymy, że starczy na wybudowanie 3 tys. stref plenerowych.

Czy wszyscy, którzy występują do nas o pozyskanie środków na realizację różnego rodzaju programów dotyczących aktywności fizycznej – rozumiem, że również osób niepełnosprawnych – otrzymują pomyślną odpowiedź? Większość próśb jest pozytywnie załatwiana. Oczywiście są przypadki, że ktoś nie wypełni poprawnie wniosków. Musimy zwracać na to uwagę i być konsekwentni, bo przychodzą do nas kontrole NIK. To są środki publiczne, wystarczy, że na papierku jest coś nie do końca jasno i wyraźnie napisane, nie wymieniono założeń programu, liczby osób.

Nasze programy mają objąć jak największą liczbę beneficjentów i uczestników. To jest jeden z priorytetów tego programu – nie dotyczy wąskiej grupy osób, ale ma być powszechny. Oczywiście zdaję sobie sprawę, że nawet gdyby było drugie tyle pieniędzy co obecnie, to też zawsze by ktoś powiedział, że można było dać znacznie więcej. Pole i zakres działania są olbrzymie.

Odnosząc się do pana wypowiedzi. Naprawdę nie trzeba dzisiaj przekonywać seniorów, osób starszych, że aktywność fizyczna jest potrzebna, że należy chodzić na spacery, korzystać z różnego rodzaju form ruchu. Dorośli ludzie wiedzą, że ruch może zastąpić każde lekarstwo, ale wszystkie lekarstwa razem wzięte nigdy nie zastąpią ruchu. Naszym zadaniem jest stworzenie warunków, nie musimy prowadzić za rączkę osób starszych, bo one naprawdę o tym wiedzą. Widzę to w swoim środowisku, gdzie mieszkam, w Warszawie, gdzie biegam, też widzę sporo osób biegających, chodzących na siłownie. My musimy zapewnić podstawę – stworzyć warunki, pokazać, że mamy wspaniałe obiekty – i to już będzie kłuło w oczy tych… Naprawdę trzeba z tego korzystać. Będą małe bieżnie, małe stadioniki, ludzie będą ćwiczyć. Oczywiście jest problem, jak odciągnąć od komputerów i laptopów dzieci i młodzież. Ale w przypadku osób starszych tylko stan ich zdrowia i ducha decyduje, czy podejmą wysiłek. Byłem na wiosnę tego roku w Łazach na igrzyskach UTW – ponad tysiąc uczestników, wspaniała zabawa, wspaniała impreza. Gdyby tam było 10 tys. uczestników, też byśmy wsparli i obsłużyli jako MSiT taką imprezę. Jeżeli są chęci i widać wolę aktywności, to my naprawdę wspieramy i popieramy na każdym etapie.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. Jeszcze pan chciał zadać pytanie. Panie Jerzy, proszę.

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Jerzy Płókarz, Krajowy Sztab Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej. Panie ministrze, właśnie zakończyła się dość obszerna dyskusja nad działalnością organizacji pozarządowych i z tego, co pan minister mówi, również w resorcie pana ministra występuje problem, że zwłaszcza organizacje działające gdzieś w terenie, niewyspecjalizowane

w pisaniu mają problem z wypełnieniem dość wymyślnych druczków, wniosków pełnych rubryczek. Czy przewiduje pan minister zmniejszenie kryteriów, bo obecnie jest ich kilkadziesiąt? Pan minister z Kancelarii Premiera, z czego się bardzo cieszymy, już zapowiedział, że będzie tych kryteriów o wiele mniej, czyli że rząd będzie bardziej patrzył na to, co robi organizacja, a nie jak technicznie wypełniła druczek. Jeśli ktoś napisał w rubryce nr 2, że będzie pomagał seniorom, a nie w rubryce nr 15, to uznawano, że wnioskodawca nie spełnia podstawowego kryterium, gdyż nie pomaga osobom w wieku senioralnym. To był sposób na to, żeby te organizacje, które nie są wyspecjalizowane w wypełnianiu druków, wyrugować. Czy nie należałoby przyjrzeć się, nie wiem, regulaminom konkursów i napisać je w taki sposób, żeby oceniano to, co rzeczywiście ta organizacja robi, a nie jak sprytnie wypełniła rubryczkę. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):
Dziękuję. Mogę prosić o odpowiedź?

Podsekretarz stanu w MSiT Jan Widera:
Tak. Poproszę dyrektora departamentu sportów powszechnych.

Zastępca dyrektora Departamentu Sportu dla Wszystkich MSiT Marcin Kaczmarczyk:
Dzień dobry państwu. Pani przewodnicząca, szanowni państwo. W każdym programie druki są bardzo łatwe do wypełnienia. Dodam, że w programie „Klub" na stronie MSiT zamieszczono nawet testowy, próbny wniosek, można go przeczytać i dogłębnie przeanalizować. Nie ma też przeciwwskazań, żeby wnioskodawca, ewentualny beneficjent programu upowszechnienia sportu w różnych grupach społecznych i środowiskowych zadzwonił do ministerstwa i zapytał, co w danym punkcie powinien napisać. Jesteśmy otwarci. W związku z programem „Klub" wpłynęło 4469 wniosków. Nie było ani jednej skargi jakiegoś stowarzyszenia, że nie otrzymali informacji na temat wypełnienia wniosku. Jest zespół ludzi, którzy informują ewentualnych beneficjentów, jak wypełnić wniosek, gdzie zamieścić poszczególne dane. Chcę powiedzieć, że dużo wniosków odpada ze względu na źle wypełniane koszty wydatkowania danego projektu. Są koszty pośrednie i bezpośrednie. Dużo wniosków odpada z przyczyn formalnych.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):
Pan jeszcze chce o coś dopytać, tak?

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:
Panie dyrektorze, czy nie uważa pan, że byłoby dobrze, aby można było poprawić błąd formalny? W wielu postępowaniach administracyjnych jest to nawet obowiązek urzędu, że wzywa interesanta do uzupełnienia braku formalnego. Wnioski często nadsyłają organizacje społeczne, które nie mają wyspecjalizowanych prawników. Byłoby zasadne, żeby urząd podawał pomocną dłoń takiej organizacji – pomyliliście się, jest błąd formalny, macie tydzień na poprawienie wniosku. Byłoby to wyjście naprzeciw tym organizacjom.

Bardzo się cieszę, że w resorcie sportu jest takie podejście. Organizacje społeczne występujące z wnioskiem spotykają się jednak z odmiennymi postawami i reakcjami. Wystarczy, że ktoś zapomniał podpisać, a wniosek jest odrzucany. Czy nie lepiej ich zobowiązać, żeby uzupełnili ten podpis i żeby przedsięwzięcie, które ma służyć beneficjentom, było jednak realizowane? Takie bezduszne podejście to było rugowanie słabszych, tych niewyspecjalizowanych w pisaniu, ale za to potrafiących rzeczywiście działać. Czy nie warto wyjść do tych organizacji, traktować je przyjaźniej?

Zastępca dyrektora departamentu MSiT Marcin Kaczmarczyk:
Chcę zwrócić uwagę, że każdą organizację traktujemy po przyjacielsku. A jeżeli chodzi o wymogi formalne – szanowni państwo, to są publiczne pieniądze. Statut mówi, że jeżeli prezes i wiceprezes są upoważnieni do podpisywania wszelakich zobowiązań finansowych, a tym samym do reprezentowania stowarzyszenia na zewnątrz, to te osoby muszą być na wniosku podpisane. Nie może być tak, że jeden prezes się podpisuje, a wiceprezes nie. Podam przykład. W programie „Klub" była taka sytuacja, że wymagane były trzy podpisy: prezesa, wiceprezesa i skarbnika. Prezes się nie zgadzał, co z przykrością stwierdzam, aby klub aplikował do programu „Klub". Wiceprezes i skarbnik podpisali

jednak wniosek i go wysłali. Wniosek został odrzucony z przyczyn formalnych, bo musi być formalna i prawna zgoda całego zarządu. Jeżeli statut (a są różne statuty stowarzyszeń) upoważnia np. członka zarządu do reprezentowania stowarzyszenia, wymagamy upoważnienia na piśmie, czyli uchwały zarządu stwierdzającej, że ten człowiek ma prawo występować w imieniu stowarzyszenia. Musi to być dołączone do innych załączników wymaganych do wniosku.

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Panie dyrektorze, jeśli ten prezes uznał, że nie podpisze wniosku, to wiadomo, że nie uzupełni braku. Ale ja mówię o przypadku, kiedy jeden z tych prezesów zapomniał się podpisać z roztargnienia. Wystarczyłoby więc, że przyjdzie i podpisze wniosek – i byłoby to uzupełnienie błędu formalnego. Nasza organizacja zajmuje się m.in. obroną obywatelskich praw człowieka. Ze względu na te prawa jest dla mnie wręcz niezrozumiałe to, co się działo do tej pory przez ileś lat. Mimo przepisu na przykład o postępowaniu administracyjnym, że urzędy mają obowiązek wezwać do uzupełnienia braku formalnego, mało tego, nawet sądy wzywają uczestników postępowania, dają im czas na poprawienie błędu – przez lata traktowano organizacje społeczne, ludzi szczególnie cennych dla społeczeństwa, na zasadzie per noga. Wnioskowałbym naprawdę o wyznaczenie siedmiu dni na uzupełnienie błędu formalnego, tym bardziej że procedura ocen i tak trwa dość długo. Dlaczego nie traktować ich przyjaźnie, tylko: zapomniałeś – do widzenia.

Ja to odbieram w ten sposób, że wszystkie konkursy były tak ustawiane, żeby jak najwięcej odrzucić. Grupa pseudoekspertów tak to oceniała. Nie mówię, że tak jest w przypadku państwa resortu, ale w wielu przypadkach ministrowie uznają wręcz, że bzdury ci eksperci napisali w kartach ocen. Nieważne, że byłby zrobiony kawał dobrej roboty. Przepraszam, ale wielu działaczy, którzy się do mnie zwracają również z innych, mniejszych organizacji (bo też się udzielam w łódzkim sejmiku osób niepełnosprawnych), mówią – wzięli i odrzucili, bo, psiakrew, ktoś nie podpisał. Aż serce się kraje. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję. Jeszcze chce pan odpowiedzieć, panie dyrektorze?

Zastępca dyrektora departamentu MSiT Marcin Kaczmarczyk:

Jak wspomniałem, Departament Sportu dla Wszystkich i całe MSiT jest przyjazne wszystkim stowarzyszeniom na każdym etapie aplikowania, czyli jeżeli jest nabór, można zadzwonić do ministerstwa, przyjść z wnioskiem, zapytać i wyjaśnić wszystkie wątpliwości.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję panu ministrowi, panu dyrektorowi za otwartość i przychylność, szczególnie dla seniorów.

Jeszcze w imieniu przewodniczącego, który wyszedł – czy by państwo mogli przekazać informację, jakie konkretnie środki zostaną przekazane na otwarte strefy aktywizacji? Czy państwo może teraz mają takie dane? Jeżeli nie…

Poseł Urszula Rusecka (PiS):

Pani przewodnicząca, może ja uzupełnię: 100 mln zł będzie przeznaczone w ciągu dwóch lat na program OSA, co stanowi 75% dofinansowania. Ta informacja jest na stronie ministerstwa. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo, pani poseł.

Podsekretarz stanu w MSiT Jan Widera:

Dziękuję również, pani poseł.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację do wiadomości.

Przechodzimy do drugiego punktu. Proszę o zabranie głosu pana Mateusza Adamkowskiego, zastępcę dyrektora Departamentu Mecenatu Państwa MKiDN. Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora Departamentu Mecenatu Państwa Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Mateusz Adamkowski:

Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo. Mam zaszczyt zaprezentować w imieniu ministra kultury i dziedzictwa narodowego informację na temat działań skierowanych do seniorów, podejmowanych lub nadzorowanych przez ministra kultury w 2016 r. Informacja mówi o działalności MKiDN, instytucji kultury prowadzonych lub współprowadzonych przez ministra kultury, uczelni artystycznych oraz archiwów. Obejmuje ona działania zrealizowane w 2016 r., tak jak już powiedziałem, przez prowadzone przez ministra instytucje kultury, uczelnie, archiwa państwowe.

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w dokumencie „Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2015" kontynuowano liczne działania mające na celu zwiększenie uczestnictwa seniorów w kulturze oraz rozwój wolontariatu osób starszych. W ramach inicjatyw podejmowanych przez ministra kultury można wskazać trzy główne obszary działań na rzecz osób starszych. Są to: udostępnianie kultury, edukacja przez całe życie oraz aktywizowanie. Informacja przesłana do szanownej Komisji została przygotowana zgodnie z tym podziałem.

Zaczynając od pierwszego punktu, czyli udostępniania kultury – na podstawie ustawy o muzeach w jednym dniu tygodnia wstęp na stałe wystawy muzeów jest nieodpłatny. Ponadto w pozostałe dni tygodnia osobom powyżej 65. roku życia, emerytom i rencistom przysługuje ulga w opłacie za wstęp do muzeów.

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2016 r. MKiDN zainicjowało ogólnopolską akcję „60+ kultura" – tu warto wspomnieć, że ostatnia edycja odbyła się w ostatni weekend –której celem jest uczynienie oferty kulturalnej instytucji kultury bardziej dostępną dla seniorów. W pierwszy weekend jesieni ponad 300 placówek w całej Polsce – muzea, galerie, domy kultury, teatry – przygotowało specjalny program kulturalny dla osób starszych, obejmujący m.in. bezpłatne wejścia, skorzystanie z oferty instytucji, specjalnie zorganizowane spotkania, wykłady, warsztaty, wycieczki z przewodnikami.

Ważną rolę w udostępnianiu seniorom kultury odgrywają uczelnie artystyczne. Mam na myśli 19 uczelni artystycznych nadzorowanych przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego. Słuchacze UTW regularnie korzystają z bogatej bezpłatnej oferty koncertowej uczelni, zarówno w ramach rezerwacji grupowych, jak i indywidualnych. Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna w Krakowie oraz Akademia Teatralna w Warszawie prowadzą stałą współpracę z UTW i klubami seniora. W ramach współpracy uczelnie umożliwiają bezpłatny udział w spektaklach i pokazach prac studentów. W filii PWST we Wrocławiu prowadzone są na przykład bezpłatne zajęcia z szermierki dla seniorów.

W 2016 r. Narodowe Centrum Kultury kontynuowało realizację programu ministra pn. „Kultura dostępna". W załączniku do przesłanego szanownej Komisji materiału wskazano cztery projekty dofinansowane w 2016 r., w których zaplanowano działania szczególnie adresowane do seniorów. Ponadto wsparcie uzyskało ponad sto projektów o charakterze integracyjnym, zawierające działania pośrednio kierowane do seniorów.

Likwidacja barier fizycznych. W 2016 r. kontynuowano działania dostosowujące budynki instytucji kultury oraz archiwów do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – likwidowano bariery architektoniczne, instalowano systemy wspomagające odbiór oferty kulturalnej, realizowano także działania niwelujące bariery cyfrowe (mam na myśli ułatwienia na stronach internetowych, projekty edukacyjne dla seniorów zapoznające z możliwościami internetu). Działania tego rodzaju były m.in. przedmiotem dofinansowań udzielonych przez ministerstwo za pośrednictwem programów: „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego" w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009–2014 oraz programu ministra kultury i dziedzictwa narodowego „Rozwój infrastruktury kultury".

„Edukacja przez całe życie", czyli oferta edukacyjna instytucji kultury i uczelni artystycznych. Jak co roku były to inicjatywy przygotowane z myślą o seniorach lub ogólnodostępne, chociaż w praktyce gromadzące liczne grono osób starszych. Oferta ta przyjmuje formę cyklicznych spotkań, czyli specjalnie organizowanych zajęć, warsztatów, wykładów czy oprowadzania po ekspozycji (dla przykładu chciałbym podać muzealne wtorki – cotygodniowe spotkania w kinie MUZ w Muzeum Narodowym w Warszawie,

przeznaczone głównie dla seniorów, podczas których poruszane są tematy dotyczące dzieł z kolekcji Muzeum Narodowego w Warszawie), poranki muzyczne dla seniorów w Filharmonii Pomorskiej – cykliczne spotkania z seniorami w formie koncertu, podczas których w kameralnej atmosferze omawiane są zagadnienia z zakresu historii muzyki, twórczości różnorodnych kompozytorów, budowy instrumentów itp.

Można wskazać co najmniej cztery znaczące i kompleksowe przedsięwzięcia edukacyjne prowadzone przez uczelnie artystyczne adresowane do seniorów: Muzyczna Akademia Seniora (realizowana przez Akademię Muzyczną w Katowicach), Akademia Kreatywnego Seniora (realizowana przez Akademię Sztuk Pięknych w Łodzi), Uniwersytet Artystyczny Trzeciego Wieku (to zadanie było realizowane przez Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu) oraz Program Akademii Weekendowej przy Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Działania te są bardziej szczegółowo opisane w załączniku nr 2 do przesłanego materiału.

Programy dotacyjne. W programie ministra „Edukacja", priorytecie „Edukacja kulturalna" realizowanym przez Narodowe Centrum Kultury rokrocznie dofinansowane są zarówno zadania skierowane bezpośrednio i wyłącznie do seniorów, jak i projekty o charakterze integracyjnym, łączące różne grupy społeczne i wiekowe. Zestawienie takich projektów również jest dołączone do przesłanej informacji.

Współpraca międzysektorowa. Kluczowa dla udziału osób starszych w kulturze jest współpraca nawiązywana pomiędzy sektorem kultury a środowiskami pozarządowymi, w których działają seniorzy. Najważniejszą rolę w tym współdziałaniu odgrywają UTW. Jak już powiedziałem wcześniej, duża część instytucji kultury stale współpracuje z UTW w danej miejscowości. Polega to przede wszystkim na likwidacji barier uczestnictwa (tanie lub darmowe bilety), dostosowywaniu oferty kulturalnej do potrzeb seniorów oraz przygotowywaniu oferty specjalnej dla UTW.

Część instytucji kultury realizuje działania dla seniorów opierające się również na współpracy z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi środowiska seniorów, np. związkami kombatantów, klubami seniora, fundacjami (tutaj chciałbym wymienić fundację zajmującą się np. audiodeskrypcją) oraz domami pomocy społecznej.

To w gruncie rzeczy tyle, co chciałbym państwu przekazać. Dużo więcej znajdą państwo w materiale, który przesłaliśmy, a poszczególne realizowane zadania są opisane szczegółowo w załącznikach do tego materiału. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję, panie dyrektorze. Tak jak pan powiedział, materiały otrzymaliśmy, mamy je w formie pisemnej. Bardzo proszę, otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa chce zabrać głos? Bardzo proszę.

Przewodnicząca Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Elżbieta Ostrowska:

Elżbieta Ostrowska, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Pani przewodnicząca, szanowni państwo. Mam taką refleksję, która zresztą w dużej mierze dotyczy także poprzedniego punktu naszych obrad, ale nie zdążyłam się wypowiedzieć. Otóż sprawozdanie przedstawia wielość różnych inicjatyw i można by sądzić, że oferta kulturalna adresowana do osób starszych jest bogata i dociera do znacznej części tych osób. Ale jeśli spojrzymy na sytuację oczami osób starszych, którą rząd przedstawiał w ubiegłym roku, to widzimy, że do kina chodzi od czasu do czasu ok. 27% seniorów. Muzea, galerie, wystawy odwiedza niespełna 25%. W teatrze, operze, na koncertach – od czasu do czasu, przynajmniej raz w roku, bywa niespełna 20% osób.

A zatem pytanie czy też problem do zastanowienia się: czy ta bogata skądinąd oferta nie trafia wszędzie, czy też pozostają jakieś obszary osób starszych, które nie znajdują oferty dla siebie? Jaka jest przyczyna takiej rozbieżności między aktywnością resortu, różnymi programami edukacyjnymi, a relatywnie niskim stopniem zaangażowania osób starszych w uczestnictwo w kulturze? I co można zrobić, żeby tę dysproporcję jednak zmniejszać, żeby osoby starsze nie w 20%, ale co najmniej w 50% – chciałabym widzieć taką wielkość – miały dostęp do różnych form aktywności kulturalnej, realnie znajdo-

wały tam ofertę interesującą, dostosowaną do ich potrzeb i w tym uczestniczyły. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję, pani prezes. Czy ktoś jeszcze z państwa? Bardzo proszę, pani Zosiu.

Opiekunka rodzinna Zofia Prasał:

Szanowna pani przewodnicząca, proszę państwa. Zofia Prasał, jestem opiekunką rodzinną. Ja także podzielę się refleksją w zasadzie, bo nie jest to pytanie. Mam już prawie 60+ i o niczym innym nie marzę, tylko o życiu kulturalnym, o podróżach, o zażywaniu ruchu. Preferuję podróże rowerowe. Tylko, proszę państwa, jak mam to zrobić? Na pewno nie potrzeba mi żadnych podniet w postaci działalności ministerstwa jednego, drugiego czy trzeciego, bo to są moje ogromne, wewnętrzne potrzeby. Nie trzeba mi orlików, nie trzeba… chodzi mi o to, że nikt nie musi mi organizować tego. Problem jest gdzie indziej. Jak mogę wyjść z domu, kiedy mam tam dwie osoby z alzheimerem? Potrzebne jest mi zastępstwo. I to jest problem w tym momencie nie do rozwiązania. Nie zawsze może mnie zastąpić mąż. Zresztą on też ma zdrowie takie, jakie ma. I to jest wszystko, co mam do powiedzenia. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję, pani Zosiu. Bardzo proszę, jeszcze pan Jerzy.

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Jerzy Płókarz, Krajowy Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej. Chciałem spytać, jak wygląda u państwa w resorcie proporcja ewentualnie odrzucanych wniosków organizacji czy grup społecznych, które z powodu błędu formalnego zostają odrzucone? Ciekaw jestem, jak to się kształtuje w państwa resorcie. Gdyby pan dyrektor był uprzejmy odpowiedzieć.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo za pytanie. Czy jeszcze ktoś z państwa chce się wypowiedzieć? Proszę, panie dyrektorze, o udzielenie odpowiedzi.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Mateusz Adamkowski:

Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo. Oczywiście wielką troską ministra kultury jest zwiększanie dostępu i uczestnictwa w kulturze całego społeczeństwa, również osób starszych. Nie mamy żadnych wątpliwości w tym zakresie. Trzeba pamiętać, że duża część, właściwie większa aniżeli, że tak powiem, działalność instytucji centralnych bądź nadzorowanych lub współprowadzonych przez ministra kultury to jest działalność instytucji samorządowych. To po ich stronie stoi znacząca część tego zadania, żeby umożliwiać dostęp do kultury i uczestnictwa w niej również osobom starszym.

Jeżeli chodzi o możliwość wpływu ministra na zwiększenie tego dostępu, oczywiście są różnorakie mechanizmy. Przede wszystkim w ramach swoich możliwości finansowych co roku stara się on zwiększać alokację na programy. Oczywiście wchodzą tutaj w grę różne kwoty i gama programów. W tym roku były to 34 programy, wydaje się więc, że oferta jest znacząca.

Nowym projektem, ale prowadzonym już od dwóch lat, jest lepsze rozłożenie w całym kraju siatki instytucji, które są współprowadzone przez ministra kultury. Oczywiście stwarza to większe możliwości poprzez zagwarantowanie stałego finansowania z budżetu centralnego. Podwyższa to rangę instytucji, bo pozostaje ona samorządowa, ale ma przymiot instytucji współprowadzonej. Są ośrodki, które takich instytucji mają bardzo dużo, a są i takie, które mają ich mniej. Dlatego opracowaliśmy ten program i sukcesywnie go wdrażamy, szczególnie chodzi o te regiony, w których nie było instytucji współprowadzonych bądź stanowiły one wyjątek.

Co do proporcji wniosków formalnie błędnych do całości wniosków spływających do ministerstwa kultury. Nie jestem w stanie podać w tym momencie dokładnych liczb. Jeżeli będzie taka potrzeba, oczywiście możemy to przekazać. Rokrocznie do ministerstwa kultury w ramach programów ministra składanych jest ponad 11 tys. wniosków. Mamy odpowiednią procedurę, by korzystać z systemu elektronicznego umożliwiającego

składanie tych wniosków. Jeżeli wniosek przychodzi odpowiednio wcześniej, to znaczy dwa tygodnie przed zamknięciem naboru, można się zwrócić o jego wstępną weryfikację pod względem błędów formalnych. Ile jest wniosków, które są odrzucane z powodu tych błędów, tak jak powiedziałem wcześniej, w tym momencie nie jestem w stanie podać dokładnej liczby. Oczywiście takie przypadki się zdarzają, ale rzadkością jest to, że ktoś składa wniosek niepodpisany. Raczej to są nieuprawnieni wnioskodawcy bądź podmioty, które nie dopełniły różnych innych obowiązków wynikających bądź z regulaminu, bądź z wytycznych do programów, które uniemożliwiają dalsze procedowanie. Ale jeżeli chodzi o brak podpisu, są to dosyć rzadkie przypadki. Dokładne dane możemy oczywiście dostarczyć.

Podejrzewam, że w programie, w którym składanych jest około tysiąca wniosków, błędnych formalnie może być około 50. To nie jest duża skala.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Dziękujemy również za taki krok do przodu – pan powiedział, że jeżeli ktoś złoży wniosek dwa tygodnie wcześniej, może prosić o weryfikację wstępną. Myślę, że to jest bardzo, bardzo ważne. Dziękujemy za to, jak również za wszystkie projekty, przeznaczone dla organizacji i beneficjentów.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Mateusz Adamkowski:

Jeżeli mogę jeszcze tylko jedną rzecz powiedzieć – co prawd, taka możliwość istnieje, ale – o dziwo – wnioskodawcy bardzo rzadko z niej korzystają.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję. Może nie wszyscy wiedzą, trudno powiedzieć, ale nie będziemy gdybać.

Dziękuję ślicznie. Nie widzę więcej rąk w górze, nie ma więcej pytań. Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację do wiadomości. Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny.

Zamykam posiedzenie Komisji. Dziękuję wszystkim gościom, dziękuję paniom i panom posłom, dziękuję przedstawicielom ministerstw.